

Årsberetning 2023 for Danmarks Naturfredningsforening, Jammerbugt Afdeling

et udpluk af hvad der er sket i afdelingen i løbet af 2023.

Indledning – naturpolitik

Det er ikke nogen hemmelighed at året har været skuffende i forhold til den politiske prioritering af naturen. 😞

Der har været meget snak og ingen handlinger!

Efter den nuværende regering i december 2022 blev dannet af Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne, har arbejdet med at realisere planerne for Naturnationalpark Tranum stået stille!

Status er, at tre naturnationalparker er besluttet, (NNP Gribskov, NNP Fussingø og NNP Tranum), ligesom forvaltningsplanerne allerede ER vedtaget for disse tre - så det er overraskende, hvorfor den nuværende regering ikke handler.

Det "nye" er åbenbart en beslutning om at lave lokale Naturnationalpark-bestyrelser!

Men det er vel ikke så svært, de skal jo bare fortsætte det arbejde, som de lokale projektgrupper allerede har varetaget, en projektgruppe bestående af interessenter for rigtig mange brugergrupper, herunder DN Jammerbugt og politikere fra Jammerbugt Kommune.

Vi er tålmodige, men vores forventning og håb er, at der snarest bliver handlet og Naturnationalpark Tranum planerne kan blive realiseret som besluttet inden for få år.

Naturnationalpark Tranum – arter som venter på handling.

Der er dog også positive elementer – og med handling, som jeg i næste tre afsnit vil komme nærmere ind på 😊

Ringfenner lavbundsprojekt i St. Vildmose – Realisering

I sensommeren i år blev gravemaskiner sat ind for at lukke 25 km grøfter i statens græsningsfenner – Ring- og Damfenner i Store Vildmose. Det er et såkaldt klimaprojekt med udtag af lavbundsorde for at stoppe CO2 fordampning til atmosfæren.

Projektet har været mange år undervejs - med forundersøgelser og arbejdsgrupper - som DN Jammerbugt også har været en del af, og vi har faktisk lagt pres på Miljøministeriet for at de skal gå forrest med udtag af statens egne lavbundsorde.

Det lykkedes og i oktober blev det 345 hektar store område indviet med taler fra Naturstyrelsen, borgmesteren i Jammerbugt Kommune og Cowi, som er projektleder.

Selvom dette projekt er et klimaprojekt, vil det uden tvivl også skabe store og positive resultater for biodiversiteten. Der opstår små tørvesøer, som forårets vadefugle helt sikkert vil tage til sig - stor regnspejle vil måske ligefrem begynde at yngle i området?

Tørvemosser vil begynde at dannes, når jorden bliver vandmættet af regnvand, som nu ikke længere løber væk i det tidligere meget drænedede og grøftede område.

Det bliver utroligt spændende at følge udviklingen - personligt er jeg så heldig at kunne følge resultaterne, da jeg bor blot 10 minutter fra området, på cykel.

Ønsket er at man i Danmark udpeger og finder hele 100.000 hektar lavbundslande, som tages ud af drift - inden 2030.

Der skal fart på, hvis dette mål skal lykkes - så vidt jeg ved, er der dags dato udpeget 1000 hektar.

Efter gravemaskinerne har lukket 25 km grøfter, ved skrab af omkringliggende tørvelag.

EU stemmer om en naturgenopretningslov!

Danmarks Naturfredningsforening største mærkesager i de sidste par år er at give mere plads til naturen! Når Danmarks politikere er så nølende, er det dog positivt at der nu ligger et aftalegrundlag i EU om en ny lov, som forpligter alle landende til en målsætning om genopretning af mindst 20 procent af EU's land- og havnaturområder i 2030, og alle økosystemer med habitatnatur SKAL opnå gunstig bevaringsstatus inden 2050. Selvom EU's lov er positiv, så er det alligevel ikke helt det resultat, som vi i DN og andre grønne organisationer havde håbet på – vores forslag har hele tiden været en Naturlov med bindende mål om 30 % beskyttet natur til lands og til havs – som nu er endt på 20 %. Det er dog bedre end der slet ikke blev landet en aftale!

Vild med vilje indtager de kommunale arealer, parcelhushaverne, fællesarealer i grundejerforeninger og i sommerhusområderne 😊

Hvor bliver man dog begejstret, når man bevæger sig rundt i Jammerbugt Kommune og ser alle de små og større tiltag, som gavner en masse arter med flere levesteder.

I DN har vi spillet en vigtig rolle med fokus for denne omlægning, med forslag til kommunens kommende naturpolitik og igennem Grønt Råd har vi fremskyndet denne driftsændring. Nu er tidligere praksis med slåede og ensartede græsplæner ændret til et mere varieret areal med høje urter, græs og "ukrudt", som er så vigtige for mange insekter. Der bliver klippet stier igennem "krattet" og Jammerbugt Kommune har endda investeret i en klippemaskine med opsamling. Det er så godt og et ganske godt eksempel på at vores natursyn har ændret sig en smule. Selvom der er langt vej endnu i de fleste parcelhushaver - så kan bare et hjørne på 10 m² også gøre en forskel. Tag gerne en etape om året og se hvordan græshopper, vilde bier, svirrefluer og sommerfugle indtager jeres nye naturhave.

Vild med vilje indtager de kommunale arealer, parcelhushaverne, fællesarealer i grundejerforeninger og i sommerhusområderne.

Er du selv klar på handlingen, så er vinteren en god tid at ændre haven i en mere naturvenlig retning.

Find gerne inspiration her: <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/biodiversitet/vilde-haver/>

Og følg gerne Facebook siden [#DKVild Jammerbugt](#)

Rigtig mange fællesarealer i de kystnære sommerhusområder har stort potentiale med levesteder for sjældne og rødlistede arter. Fællesarealerne er for det meste § 3 arealer – men mangler pleje. DN Jammerbugt har igennem flere år deltaget med anbefalinger om den rette naturpleje, ligesom vi deltager aktivt i naturplejen i samarbejde med sommerhusbeboerne.

Og sommerhusområdet ved Perikumvej og Stenhusvej ved Slettestrand vil gerne have vores forslag til en ændret fokus og forvaltning af områdets fællesarealer, med sigt på at få en større biodiversitet. Det blev til en regnfuld fremlæggelse da Maria Elbæk fra DK Vild Jammerbugt og undertegnede var på besøg.

Hvordan kan man gøre noget for biodiversiteten på egne og fællesarealer i sommerhusområderne?

Årets vigtigste lokale indsatser:

- Fredningsforslag parabelklitterne
- Rødhus Klit. Klage over lokalplan og miljøvurdering
- Opmærksomhed på sommerhusbyggeri i forhold til hvor mange dispensationer der gives
- Formidling af kulturspor i Tingskoven/Grønt Guld projekt
- Naturpolitisk møde med kommunen
- Hune Grusgrav
- Naturpleje
- Ture og arrangementer

Bestyrelsen for DN Jammerbugt vil nu gå nærmere ind på vores engagement i nogle udvalgte aktiviteter:

Fredningsforslag parabelklitterne ved Klim og Fjerritslev.

Det er med stor glæde, at vi nu kan offentliggøre vores fredningsforslag – som faktisk har været rigtig mange år undervejs – men nu hjulpet godt på vej af en aktiv DN Jammerbugt bestyrelse og suppleanter samt Hovedbestyrelsen i Danmarks Naturfredningsforening, som har opprioriteret forslaget.

Jeg kan ikke på dette årsmøde gå i detaljer omkring arealafgrænsningen, da Jammerbugt Kommune skal forelægges fredningsforslaget. Vi ser meget gerne kommunen som med-rejser af fredningsforslaget, inden vores endelige forslag bliver tilsendt Fredningsnævnet.

Arealet er ikke 100 % fastlagt endnu. Udgangspunktet på vores fredningsforslag er på 3000 hektar. Om det bliver den størrelse, vi indsender til Fredningsnævnet, eller et mindre areal, bliver formentligt afgjort i 1. kvartal 2024.

Fredningsforslag brutto området, for parabelklitter mellem Klim og Fjerritslev.

Hvad ønsker DN med fredningsforslaget?

- At synliggøre/fritlægge de flotte og sjældne parabelklitter
- At give mulighed for, at kommunen kan fælde en del af de invasive nåletræer på den naturbeskyttede hede og fælde alle invasive nåletræer langs og på de klitfredede parabelklitter.
- Det betyder IKKE at alle træer, hverken af nål -eller løvtræer skal væk fra området. Variation af naturtyper giver mange flere levesteder for arterne!
- Sikre området så uforstyrret som muligt ved brug af eksisterende trampestier for gående
- At fredningsforslaget følges op med en plejeplan for de lysåbne naturtyper
- At sikre rødlistede arter og bilag IV arter nye levesteder - f.eks. hedepletvinge, strandtudse, markfirben, spidssnudet frø, klitperlemorsommerfugl, natravn med flere
- At urter, laver og mosser igen har plads og lys til at sprede sig, når invasive nåletræer fældes. Det gælder f.eks. blåhat, torskemund, liden klokke, marktusindgylden og blåmunke

Hvad kan et fredningsforslag indeholde?

- Give mulighed for at kommunen kan lave plejeplan for området
- Forbud mod nye udstykninger, som f.eks. sommerhusområde
- Energianlæg og andre tekniske anlæg tillades ikke
- Forbud mod energiafgrøder og juletræer
- Forbud mod råstofgravning

Hvad må man naturligvis stadig inde i fredningen?

- Gå på jagt
- Fælde træer
- Gå en tur, i forhold til Naturbeskyttelseslovens regler
- Dyrke nuværende afgrøder på omdriftsarealerne
- Meget gerne afgræsse arealer med ekstensiv græsning

Hvad er status på fredningsforslaget?

Indenfor et areal på cirka 3000 hektar, mellem Klim og Fjerritslev blev mere end 80 lodsejere inviteret til møde på Fjerritslev Kro i juni 2023.

Dagsordenen var orientering om, at der igangsættes udarbejdelse af fredningsforslaget Parabelklitterne ved Klim og Fjerritslev - som blev præsenteret af fredningsmedarbejder i Danmarks Naturfredningsforenings sekretariat Jørgen Heinemeier.

Efter PowerPoint fremvisningen blev fredningsforslaget ivrigt diskuteret. Der var mange synspunkter fremme, og overordnet set var de fleste lodsejere desværre ikke begejstret for en kommende fredning. Især er der bekymring om forstyrrelse af kronvildt, øget færdsel, fældning af træer, og sandfygning.

Det er synspunkter, som DN naturligvis tager videre i overvejelserne om fredningsforslaget.

Det er vigtigt for os at understrege, at mange arter er trængt, og hvis tabet af biodiversitet skal formindskes, skal der også handles.

Vores vurdering er at fredningsforslaget, som hvis det udføres efter vores ønsker, vil få begrænsede negative effekter for lodsejerne på sigt, når fasen med førstegangstrydningerne er overstået.

Det er også vores vurdering at sandfygningen vil blive begrænset - nåletræerne har haft deres effekt og klitterne har stabiliseret sig med dværgbuske som lyng, urter, laver, mosser og græsser, som holder på sandet. Når det er sagt, så mener vi også at det er også vigtigt med åbne sandbrud, for mange arter som f.eks. gravehvepse, myrer, sandspringere og firben med flere er afhængige af dem som levesteder.

I øvrigt er der mange steder i Danmark med privatejede fredede arealer, hvor lodsejerne lever i god sameksistens med fredningsbestemmelserne og samtidigt er stolte af, at de ejer et fredet stykke natur.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings forventning, at dette også vil ske, hvis fredningen realiseres.

Næste skridt i fredningsforslaget er kontakt til Jammerbugt Kommune og fremlæggelse af fredningsforslaget. Vi ser meget gerne at kommunen er med-rejser i fredningsforslaget!

Det videre forløb:

- Fredningsnævnet udsender forslaget og indkalder til offentligt møde og besigtigelse. Fredningsnævnet fungerer som en slags domstol med en dommer og 2 lægdommere. Alle bliver hørt og kan sende skriftlige indlæg.
- Sagsrejsere kan kommentere på indlæg. Fredningsnævnet træffer foreløbig afgørelse og indkalder erstatningskrav – eller kan afvise fredningen.
- Fredningsnævnet kan ændre afgrænsningen og ændre bestemmelserne.
- Man kan klage over afgørelsen og erstatningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Se flere fotos og baggrund for fredningsforslaget og ikke mindst en 5 minutters drone optagelse, her på vores hjemmeside: <https://jammerbugt.dn.dk/naturen-i-jammerbugt/fredninger-i-jammerbugt/parabelklitter-ved-fjerritslev-og-klim/>

Rødhus Klit – klage indsendt for ny lokalplan med 58 nye sommerhuse.

Arter ovenover er alle set og fotograferet indenfor lokalplansområdet af Søren Rosenberg

I marts indsendte vi en klage til Planklagenævnet, da Jammerbugt Kommune har vedtaget lokalplan for opførelse af 58 nye sommerhuse i klitlandskabet, hvor flere meget sjældne arter har deres levested! Her vil Jammerbugt Kommune gennem en ny lokalplan bane vejen for at opføre de mange nye sommerhuse i tilknytning til de eksisterende hvide sommerhuse fra 1977, der i sin tid blev bygget som et samlet feriecenter af Dansk Folke Ferie. Ret beskedne klyngehuse i en karakteristisk og bevidst arkitektonisk stil.

Vi klager først og fremmest over at nyt sommerhusbyggeri vil fortrænge rødlistede arter og være ødelæggende for habitatnaturen i de områder som udstykkes.

Nikkende Kobjælde, Markfirben og Hedepletvinge er nogle af de sjældne og beskyttede arter, der trives i det smukke klitlandskab i Rødhus Klit.

I vores klage over lokalplanen har vi argumenteret, at kommunen ikke uden videre kan kalde et landzoneområde for sommerhusområde og dermed sætte naturbeskyttelsesloven ud af kraft!

Jammerbugt Kommune mener, at området uden videre kan få ændret status fra "feriecenter-område" til "sommerhusområde", men den vurdering deler DN ikke. Det er to forskellige ting, og sammenbyggede klyngehuse af forholdsvis beskeden størrelse er meget forskellige fra selvstændige sommerhuse.

Desuden mener vi, at miljøvurderingen er af projektet, er mangelfuld, hvilket vi også klager over. Når der er så sjældne arter i området, skal det undersøges meget grundigt og det er ikke sket!

Slutteligt mener vi, at klagen skal have opsættende virkning, så bygherren ikke bare kan gå i gang - selv om det formelt er for egen regning og risiko. Vi ved jo godt, at hvis først husene står der, bliver det meget svært at få dem fjernet igen.

I forhold til redegørelse af zoneforhold, modsætninger i forhold til kommuneplanen og områdets særlige udpegninger, som f.eks. lavbundsområde, henvises til vores omfattende klage, som fylder hele 30 sider! Som I kan finde her:

<https://jammerbugt.dn.dk/vi-arbejder-med/aktuelle-sager/klage-over-lokalplan-18-002-for-sommerhuse-ved-roedhus-klit/>

Vi ser frem til en afgørelse fra Planklagenævnet, og den falder forhåbentlig ud til naturens fordel!

Opmærksomhed på sommerhusbyggeri i forhold til hvor mange dispensationer der gives.

Ankerhusvej Blokhush.

I DN Jammerbugt bliver vi flere gange årligt kontaktet af sommerhusejere, som fortvivlet kan se at der gives flere og flere dispensationer i de eksisterende sommerhusområder tæt på kysten. Eller i værste fald, så bygger man bare uden tilladelse eller kommunen vurderer at byggesagen er af underordnet karakter, som der ikke skal dispenseres for – selv med større terrænreguleringer for at muliggøre det nye sommerhus. Det er en meget uheldig udvikling, og hvis det fortsætter, så vil større sommerhuse og dermed omrokning af klitformationer betyde at arter fortrænges.

I DN har vi fokus på dette problem og prøver at vejlede sommerhusnaboer til at klage – eller den respektive grundejerforening til at føre klagen. DN er IKKE klageberettiget i byggetilladelser, men vi er hørings- og klageberettiget, når/hvis der gives dispensation til f.eks. terrænregulering.

Formidling af kulturspor i Tingskoven/Grønt Guld projekt

Formidling af natur og kultur i Tingskoven, hvor flotte stenkredse og bronzealderhøje vidner om en svunden fortid.

Nu kan man gå ad to nye afmærkede ruter til fortidsminderne Søhøje og Andebjerg i Tingskoven.

Skoven, der ligger mellem Brovst og Fjerritslev, ejes af Nørlundfonden, og det er i et samarbejde mellem fonden, Jammerbugt Kommune og Danmarks Naturfredningsforening, at de nye ruter med tilhørende p-pladser og instruktive tavler er kommet på plads.

Arterne og naturen som helhed er vores indgangsvinkel til formidlingsprojektet, og det er en vigtig årsag til at vi har brugt tid på projektet. For hvis IKKE man har naturformidlingen med, er der risiko for at man taber interessen for arts- og naturbeskyttelsen! Gennem en god og konstruktiv dialog med skovejeren har vi fået fældet de træer, som slørede oplevelsen af fortidsminderne. Udover at nåletræerne optager plads og skygger for de mange arter, som trives i ellers lysåbne skovområder, vil den stigende tilgroning på sigt blive en trussel mod bevarelsen af stenkredsene og oldtidsanlægget. Det blev derfor besluttet at fælde og fjerne bevoksningen ved stenkredsen, oldtidsanlægget samt andre udvalgte oldtidshøje i projektperioden.

Stenkredse og fortidsminderne tilgroet

Set fra Naturfredningsforeningens side har dette formidlingsprojekt i høj grad øget fokus på at bevare fortidsminderne lysåbne - og det giver allerede nu resultat med øget biodiversitet, da en lille population af Almindelig Ulvefod har spredt sig og nu ses midt inde i stenkredsen ved Søhøje.

Projektet er realiseret i et samarbejde med Jammerbugt Kommune og en lokalhistorisk ildsjæl, Pernille Borup Mortensen fra Skovsgaard. Pernille har sammen med Nordjyllands Historiske Museum fået skrevet teksten, så de historiske facts er så korrekte som muligt - med den viden man har om Tinget og stenkredsene.

Nu er vi i mål, formidlingen er på plads, rydning af opvækst og træer ved fortidsminderne og omkring stenkredsene er afsluttet - så fortidsmindestierne kunne indvies op til påsken.

Indvielse marts 2023

Tak til Nørlundfonden, fordi vi har fået mulighed for at sætte fokus på natur og kultur i Tingskoven og tak til Jammerbugt Kommune for den overordnede

planlægning, samt naturligvis Pernille, som har været inspirationskilde til hele projektet.

I Danmarks Naturfredningsforenings Jammerbugt afdeling har vi været meget glade for at være en del af dette projekt med at få formidlet naturen, arter og de unikke stenkredse samt oldtidshøjene ved Søhøje og Andebjerg i Tingskoven. Vi har i Naturfredningsforeningen støttet dette projekt igennem vores Grønt Guld pulje, som Velux Fonden er sponsor for.

Grønne Guld gruppen som er blevet oprettet i forbindelse med projektet i Tingskoven var i øvrigt forbi stenkredsene i august måned for at udføre naturpleje og vedligeholde rutepæle. Her blev mere end 1000 små sitkaskud rykket op for i stedet at give plads til urter, laver og mosser – og allerede ses der gode resultater med spredning af ulvefod ved Søhøje.

Grønt Guld på tur til Tingskoven.

Naturpolitisk møde med kommunen

DN Jammerbugt har taget initiativ til at fortsætte de årlige møder efter en stille periode i Corona tiden. Derfor blev en dagsorden lavet og vi mødtes i april måned med borgmester og medlemmer fra teknik og miljøudvalget i Jammerbugt Kommune og relevante medarbejdere fra forvaltningen.

På dagsordenen blev flere emner diskuteret: Bl.a. Jammerbugt Kommunes (manglende) Naturpolitik – vi fik oplyst at der arbejdes med Naturpolitikken som skal udmønte sig i en Planstrategi gerne med input fra interesseorganisationer og borgere, som inviteres ind i arbejdet i forbindelse med hele implementeringsprocessen.

Kommunes udspil til en kommende Naturpolitik er følgende 3 visioner, som lyder rigtig spændende:

1) Byd naturen ind, 2) Giv naturen plads, 3) Slip vildskaben løs.

Visionerne kommer dermed til at beskrive balancen mellem benyttelse og beskyttelse.

I DN Jammerbugt vil vi følge op på at kommunen snarest sætter gang med processen, så en Naturpolitik kan blive implementeret i kommunens Helhedsplan - allerhelst ser vi dog hellere, at kommunen udarbejder en helt særskilt Naturpolitik - som et arbejdsredskab - **det vil vi foreslå.**

Hune Grusgrav – hvad er status?

Hune Grusgrav – udsigten fra Tankestedet – før området med træer og buske blev fældet.

Hune Grusgrav er et tidligere råstofområde, hvor der blev indvundet grus og sand.

Efter endt indvinding blev arealet til Hune Fiskepark og siden hen et rekreativt, naturskønt område, som Jammerbugt Kommune har udpeget som "Tankested".

Dog har Jammerbugt Kommune og ejer af arealet ved Hune Grusgrav et ønske om at lokalplanlægge for mere end 100 byggegrunde i en helt ny udstykning indenfor det rekreative og naturskønne område ved Hune Grusgrav.

Det finder vi bekymrende, og vi vil prøve så godt vi kan at forhindre byggeri, hvor der i dag er natur!

Danmarks Naturfredningsforening arbejder for at arter og natur bliver beskyttet bedst muligt, og at fremtidige arealreservationer planlægges i respekt for gældende byggelinjer og for at naturtyper med stor biodiversitet ikke ødelægges.

Derfor vil vi naturligvis skrive høringssvar og benytte os af klagemuligheder, hvis projektet fortsat ønskes realiseret uden væsentlige indskrænkninger af projektet.

Indledningsvis vil DN dog lige pointere, at INTET er besluttet, og området er på nuværende tidspunkt hverken i Helhedsplanen for Jammerbugt Kommune eller ved en lokalplan udlagt til boligbyggeri.

Vi vil argumentere for at Jammerbugt Kommune helt skal afvise byggeplanerne over for investor/ejer, da størstedelen af "interesseområdet" for nyt boligbyggeri ligger indenfor:

- Skovbyggelinjen
- Kirkebyggelinjen
- Rekreativt naturområde i følgende gældende lokalplan

Beskyttede naturtyper - botanikken og historikken for området som sammen med boniteten for området peger på flere forskellige beskyttede naturtyper som hede, overdrev og eng - dog uden at være beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Der mangler pt. en naturafklaring for hele området.

Den tidligere grusgrav er udpeget som Tankested.

Ifølge gældende kommuneplan er området rekreativt, og et særligt værdifuldt naturlandskab, hvor byggeri bør undgås, jævnfør kommunens egen retningslinje.

Der er offentlig adgang til naturen og det rekreative område beliggende lige op af Blokhus Klitplantage mod vest.

Arealet ligger i landzone, så der kan ikke umiddelbart gives tilladelse til boligbyggeri.

Maj/juni 2023 - Ejer fælder træer og buske i området – i strid med artsfredningsbekendtgørelsen.

Der bliver foretaget en meget kraftig renafdrift af hele området -dvs. buske træer fældes, der stubfræses og området grenknuses, lige midt i fuglenes yngletid.

Vi prøver at få Miljøstyrelsen til at lave et standsningsforbud - uden held. Da styrelsen reagerer for sent og blot løfter en pegefinger overfor overtrædelsen, fordi der ikke på forhånd blev foretaget en undersøgelse af tilstedeværelse af Bilag IV-arter, (markfirben, flagermus, spidssnudet frø, odder). Det indskærpes også, at arbejdet skal planlægges udført uden for fuglenes yngletid.

Nu er næsten hele arealet ryddet og fræset, hvad der gør det vanskeligt at foretage en fyldestgørende botanisk undersøgelse med sigt på en naturafklaring, som kan vise hvorvidt arealet er beskyttet § 3 natur.

Levesteder for en lang række fugle og dyrearter er nu væk!

Før var der en stor diversitet af træer, buske og planter. Almindelig ene, havtorn, tjørn, eg, poppel, ahorn, bjergfyr, skovfyr, mirabel, røn, fuglekirsebær, var omkring

skrænter og imellem de 2 søer. Af urter skal nævnes håret høgeurt, almindelig syre, tormentil, hedelyng, almindelig knopurt, sæbeurt, engelsk græs, følfod med mere. Den relativ sjældne dvægblåfugl havde en god bestand pga. tilstedeværelsen af rundbælg – alle de mange arter af insekter som f.eks. sandspringere, sommerfugle, køllesværmere, gravehvepse med flere kan bevares, hvis udstykning af boliger stoppes eller reduceres væsentligt til at være uden for respektive beskyttelseslinjer.

DN Jammerbugt følger udviklingen nøje og vil naturligvis kommentere på høringer og benytte os af klagemuligheder!

Ture og arrangementer

alle ture arrangeret af DN Jammerbugt er gratis.

Vi er meget glade for at formidle naturoplevelser, da vi tror at vi også på den måde kan påvirke til en bedre forståelse for naturen og dens behov.

Alle turene ledes under kyndig og dygtig vejledning af aktive fra DN Jammerbugt.

Her lidt beretninger for udvalgte ture:

Vilde blomsters dag.

Søndag den 18. juni holdt vi Vilde Blomsters Dag på Klim Bjerg i dejligt dansk sommervejr.

I år var det ikke kun sammen med Dansk Botanisk Forening, men også med Jammerbugt Kommune, som ejer en stor del af Klim Bjerg.

Kommunen sørger for naturpleje, fjernelse af nåletræer, især contortafyr, samt ekstensiv afgræsning.

Omkring 30 mødte op og fik en fin rundtur forbi den botaniske fredning og videre forbi de naturplejede arealer, som Ivan Kristensen fra kommunen fortalte om.

To måneders tørke havde sat sine spor, men alligevel var der spændende botanik at se, bl.a. den sjældne Klit-Limurt, som trives godt på den botaniske fredning, og Hollandsk Hullæbe, som trodsede tørken og var på vej i blomst.

Oplev Store Vildmose

Lørdag den 23. september afholdt DN Jammerbugts arrangementsgruppe for andet år i træk en Oplev Store Vildmose tur. 40 personer deltog på denne heldagstur, hvor vi fik god viden om Aaby Mose af Niels Dahlin fra Aage V. Jensen Naturfond som fortalte om genopretningen af højmosen og publikumsfaciliteterne på Fondens arealer. Højmosen bevægede vi os forsigtig ud i pga den regnfulde september, men humøret var i top og der blev vist ingen våde fødder ud af turen -som bl.a bød på rundbladet soldug. Besøg i den urørte skov ved Aaby Bjerg samt den nye udsigtsplatform ved hængesæk mose, som i øvrigt kan findes ved parkeringen ved Trædestenene og stien til Aaby Bjerg.

Naturligvis kom talen også om det gode lavbundsprojekt i Ringfenner, samt vi besøgte Danmarks tiende største sten, - Troldestenen som findes i Biersted Mose.

Aaby Højmosse

Troldestenen i Biersted Mose.

Naturpleje

Igen i år har naturplejegruppen haft rigeligt med naturpleje rundt omkring i Jammerbugten -rigkær, hedebakke, ferske enge, oftest svært tilgængelige steder, har vi været ude i med le eller andet redskab, som passer til naturplejeindsatsen.

Det er en stor fornøjelse at se resultaterne af vores indsats -det kommer ikke første år eller andet år- men pludselig så dukker resultaterne op, med meget større variation af arter, hvor urter nu bedre kan klare sig i konkurrencen fra græsset – og igen vil flere blomstrende urter være til stor gavn for insekternes fremgang på de steder vi kommer.

Jeg vil nævne et nyt naturpleje tiltag her i beretningen som er oprettelsen af et nyt lelaug ved skovengen tæt på Maries Hus i Svinkløv Plantage. Her har meterhøjt græs fortrængt purpur-gøgeurten – vores forventning er at indsatsen giver resultater allerede næste år.

Er du blevet inspireret til at deltage i naturplejen? Så er du meget velkommen til at deltage – uanset dine forudsætninger eller fysiske formåen - vi har redskaberne. Så skriv til os og meld dig til, så kan du blive opdateret når naturplejen for 2024 planlægges cirka i januar måned.

Medlem af Danmarks Naturfredningsforening

Meld jer meget gerne ind i DN - det koster kun 350 kr. om året og hvis man er pensionist eller under 25 år så koster det 200,- kr.

Dog er der også mange som giver et ekstra bidrag med et månedligt beløb, man selv bestemmer, og det er vi naturligvis rigtig glade for.

Vi er nu 690 medlemmer af Danmarks Naturfredningsforening her i Jammerbugt Kommune, og ca. 134.500 medlemmer på landsplan – som er en flot fremgang. 😊

Aktiv i Danmarks Naturfredningsforening

Som Aktiv i DN Jammerbugt har man mulighed for gratis at deltage i en lang række forskellige kurser arrangeret i DN-regi, hvor man kan erhverve relevante kompetencer, der sidenhen kan bidrage til en kvalificeret indsats i afdelingen.

Jeg synes, at vi er en meget dygtig bestyrelse, med stort engagement, selvom vi kun er 6 bestyrelsesmedlemmer og 2 suppleanter – men vores indsats kan gøres endnu bedre og mere mærkbar for beskyttelsen af naturen, *hvis vi bliver flere aktive i DN Jammerbugt.*

Derfor ønsker den nuværende bestyrelse at udvide til en 9 personers bestyrelse for at opnå endnu større fokus på beskyttelsen af natur, miljø og klima i Jammerbugt Kommune.

Måske har du interesse i at varetage naturens interesser?

Så hold dig endelig ikke tilbage - men giv dig gerne til kende, når vi om lidt skal afholde valg!

Ønsker du at deltage som frivillig aktiv, men ikke i bestyrelsesarbejdet - er du meget velkommen til at bidrage med dit virke i en af vores mange arbejdsgrupper, så send os en mail på jammerbugt@dn.dk eller kontakt en af afdelingens bestyrelsesmedlemmer for yderligere orientering.

Vores arbejdsgrupper er: *Plangruppen, Naturgruppen, Arrangementgruppen, Projektgruppen, Fredningsgruppen, Naturplejegruppen, Klima og grundvandsgruppen samt Landbrugsgruppen.*

Ud over arbejdsgrupperne, er DN Jammerbugt repræsenteret i mange udvalg:

Vi er med i besigtigelser sammen med Fredningsnævnet - vi deltager i Grønt Råd, vi deltager naturligvis i Danmarks Naturfredningsforenings samrådsmøder i Nordjylland samt deltager i de 2 årlige Repræsentantskabs møder, hvor vi beslutter større mærkesager i fællesskab for vores virke for en rigere og mangfoldig natur med en større naturbeskyttelse og fokus på klima og miljø!

Vi mødes ca. hvert 5. uge, her i Brovst Sport og Kulturcenter, - som ligger central i kommunen i forhold til vores bopæl de forskellige steder i kommunen. Men vi har ikke kun sagsarbejdet i tankerne, som for det meste ordnes over computeren efter en besigtigelse. Vi er også glade for at mødes socialt og få naturoplevelser sammen, både på dagsbasis, men også flere sammenhængende dage i et lejet sommerhus i Danmark har vi fornøjelsen af hinanden – og naturen. 😊

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening, Jammerbugt Afdeling

Ved formand Søren Rosenberg, næstformand Otto Kjær og bestyrelsesmedlemmer Inge Lis Dissing, Henrik Mysager, Mariann Stenholm og Louise Lindbøg Hedegaard samt suppleanter Kirsten Marie Nielsen, Robert Olesen, Lars Heiring og Sofie Graarup Jensen.